

Ender Bilar

Edirne'de Kültür Sanat

KIRKPINAR YAĞLI GÜREŞLERİ TARİHİNDE AĞALIK GELENEĞİ

05 Haziran 2018 - 00:43

Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin en temel öğelerinden biri ağalık geleneğidir. Ağalık kurumsal bir kimlik gibi görülür. Ağalar da pehlivanlar gibi topluma örnek olması gereken geleneklere saygılı karakterlerdir. Ağa, kolayca ayırt edilebilmesi için geleneksel giysi giyer ve elinde büyükçe bir tespih taşır. Eski Kırkpınar geleneklerine göre ağa, kendisi için hazırlanan ağa çadırında oturur, misafirlerini ağırlardı. Ağa çadırına gelen davetliler eğer hediye olarak canlı hayvan getirirlerse canlı hayvanlar çadırın önüne bağlanır ve güreşler sonunda ağa tarafından boylarına göre pehlivanlara hediye edilirdi. Canlı hayvan getiremeyen davetliler ise ağanın oturduğu kuzu postunun altına para, altın, gümüş vb. değerli eşyalar hediye ederlerdi. Günümüzde ise Kırkpınar ağası için yapılmış özel bir tribün bulunmaktadır. Ağa misafirlerini burada ağırlamaktadır.

Edirne'nin değerli bilginlerinden Hafız Rakım Ertür Kırkpınar Yağlı Güreşlerinde ağa seçimi ile ilgili şunları yazmaktadır. "Güreşlerin üçüncü günü akşam üzerine doğru Kırkpınar Ağası tellâla bir kuzu verir ve bu kuzu mezat olur, tellâlin kucağında alanda gezdirilerek gelecek sene kimler Kırkpınar Ağası olmak istiyorlarsa müzayedeye iştirak ederler. Eskiden bu köy ağaları arasında yapılırdı. Müzayede bir müddet devam eder, karşılık olarak şimdiki gibi para verilmezdi. Bu bir gelenektir. Esasen kimin ağa olacağı da kararlaştırmıştır. Nihayet münasip görülen bir köy ağasının üzerinde bırakılır. Kuzuyu o ağanın önüne getirip bırakırlar. Bir sene sonra kimin "Kırkpınar Ağası" olduğu bu suretle ilân edilmiş olur. Yeni ağa, eski ağanın çadırına gider, tebrik ederler. Hayır, dua ve muvaffakiyet dilerler, bu esnada davullar, zurnalar da bir saf halinde yeni Ağa'nın bulunduğu çadıra doğru yürüyüşe geçerler. Onların arkasında hizmet edenlerle tellâl, yani cazgır, meydancı, sucular, yağcılar dizilerek, davullar önde onlar arkada kendilerine mahsus bir hava çalarak Ağa'nın çadırının önüne gelirler. Yeni ağa hepsine münasip bahşişler verir ve geldikleri gibi çalarak yerlerine giderler. Kırkpınar'ın üçüncü günü akşamı güreşler bittikten sonra genellikle eski ağa bir Mevlut okutarak ve sünnet olmayan civar köylerin çocuklarını meydanda sünnet ettirerek Kırkpınar'ı bu şekilde kaparlardı."

Bugün ise Ağalık seçimi Edirne Belediyesi Başkanlığınca, İhale Kanunu kapsamında belirlenen "Kırkpınar Ağalık Şartnamesi" doğrultusunda güreşlerin son günü final güreşlerine yakın bir zamanda süslenmiş bir Koç'un açık artırmaya çıkarılması ile başlamaktadır. Kırkpınar Ağası olmak isteyenler açık artırmaya girerler. Açık artırma sonucunda Koç'a en fazla parayı ödeyen aday, gelecek senenin "**Kırkpınar Ağası**" seçilmektedir. 2017 yılı 656. Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin final güreşi öncesi yine oluşturulan komisyon üyelerinin gözetiminde, er meydanını dolduran on binlerce kişinin ve canlı olarak yayınlanan televizyon

kanalı aracılığıyla da, 2018 Yılı 657. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Ağa ihalesi tüm dünyanın önünde gerçekleşmiştir. İhaleyi Ahmet Çetin 1 milyon 522 bin TL bedelle alarak, 657 nci Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin Ağası olmaya hak kazanmıştı. Ancak, Açalık unvanını kazanabilmek için “Kırkpınar Açalık Şartnamesi”nde belirtilen şartları yerine getirmesi gerekiyordu. Birinci şart taahhüt ettiği ücreti üç eşit taksitte belediye bütçe müdürlüğü hesabına banka veya elden yatırması gerekmekteydi. Ancak geçen süre içinde yatırması gereken bedeli yatırmadığından dolayı Edirne Belediye Başkanı Sayın Recep Gürkan 30 Mayıs 2018 günü düzenlemiş olduğu basın toplantısında “657. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Kırkpınar Açalık İhalesi'nin iptal edildiğini açıklamıştı. Gerçekleşen bu süreç sonucunda yeni açalık ihalesinin 7 Haziran 2018 Perşembe Günü yapılacağı belirtilmiştir.

Aslında, Kırkpınar Yağlı Güreşlerinde yaşanan ilk Açalık olayı bu değildir. Yapılan ihalelerde ihaleyi kazanıp Kırkpınar Açalık bedelini ödemediklerinden dolayı 1950 yılında Keşan Gazetesi sahibi Kasım Bayraktar'ın yerine Murat ŞENER'in, 1953 yılında Kırklarelili Adem KİREÇÇİ'nin yerine İbrahim BİLDİK'in 1964 yılında Ali Rıza Keleş'in yerine Hasan VATAN'ın, 1981 yılında Mustafa PEKDEMİR'in yerine Mehmet İRİŞ'in, 2003 yılında da Zübeyde KAVRAZ'ın yerine Necdet ÇAKIR'ın Kırkpınar Açalık görevini yerine getirdiğini yaptığımız araştırmalardan öğreniyoruz.

Aslında Kırkpınar Açalığı ile ilgili yaşanan iki olay daha vardır ki, Kırkpınar Yağlı Güreşleri tarihinde önemlidir. Bunlardan birincisi; 1950 yılı Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nde açalık için artırmaya çıkarılan kuzuyu 250 liraya Ekrem Demiray almış ve tamamen geleneklere uygun olarak 1951 yılı Kırkpınar Yağlı Güreşleri Ağası seçilmiştir. 7 Eylül 1950 tarihinde yapılan toplantıda Belediye Başkanlığı'na seçilen Demokrat Partili Hasan Maksutođlu, Ekrem Demiray'ın açalığına kabul etmeyerek, 1950 senesinde Kırkpınar Ağası olan Murat Şener'i açalığa getirmiştir. 20 bin kişi önünde seçilen Kırkpınar Ağası'nın siyasi görüş ayrılığı nedeniyle açalıktan çıkarılmış olması, Kırkpınar tarihinde ilk defa görülen bir olaydır. Ekrem Demiray gibi 1923 yılından beri Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin kurucusu ve koruyucusu olan Şevket Ödül de Jüri veya hakemler kuruluna alınmadığı gibi kendisine davetiye bile gönderilmemiştir. Onun suçu da 1950 yılından önce Cumhuriyet Halk Partisinden Kırklareli Milletvekili olmaktı.

İkinci olay ise; 4.12.1975 tarihli Milliyet Gazetesi'nin 10 ncu sayfasında yayınlanan haber de yer almaktaydı. Haberde, “Edirne Belediyesi son toplantısında, Kırkpınar Ağası Zülküf Karabulut'un açalık unvanının kaldırılmasına karar vermiştir. 1976 yılı Kırkpınar Güreşlerinde, Karabulut, ağa olarak ne merasime alınacak, ne de açalık çadırında oturabilecektir. Edirne Belediyesi, 1976 yılında Kırkpınar Güreşlerinde ağa olarak, Edirne'den sembolik olarak birisini seçecektir. İsmi sonradan açıklanacak olan yeni ağa, çadırda oturacak ve güreşleri milli giysilerle izleyecektir.” şeklinde yazmaktadır. Fakat Zülküf Karabulut, yapmış olduğu girişimlerle yine 1976 yılının Kırkpınar Yağlı Güreşleri Ağası olarak Er Meydanında yerini almıştır.

Edirne Sarayıçi Er Meydanı, pehlivanların yiğitçe mücadele ettiği yerdir. Bu yerin en önemli öğesi olan Kırkpınar Ağası da, bu er meydanına kişiliği, duruşu ve yiğitliği ile Kırkpınar Yağlı Güreşlerine, dolayısıyla Edirne kentinin tarihine iz bırakacak kişiler arasından seçilmelidir. 7

Haziran 2018 tarihinde yeniden Edirne Belediyesinde 2018 Yılı 657. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Ağalık ihalesi gerçekleştirilecektir. Şu unutulmamalıdır ki;

Kırkpınar Yağlı Güreşleri Ağası; Kırkpınar Ağalığı Unvanından Güç Almak İçin Değil! Geleneksel Kırkpınar Yağlı Güreşlerine Güç ve Hizmet Vermek, İz Bırakmak İçin Aday Olmalı ve Seçilmelidir.